Nota van toelichting

Kerkrade, 17 juni 2025

Nummer: 25Tl046

Behorend bij ontwerpbesluit nummer: 25Rb050

Onderwerp

Studiejaar en voorbereiding Begroting 2026 e.v./1e bijstelling 2025

Beslispunten

In te stemmen met het financieel kader inclusief resultaten studiejaar en mutaties reserves, zoals weergegeven in bijlage 1, als voorlopige financiële basis voor de Begroting 2026 e.v./1e bijstelling 2025.

Inleiding

De begroting 2025 liet meerjarig tekorten zien. Daarom zijn wij alweer enige tijd geleden gestart met het project ‘Studiejaar’. Dit om de begrotingstekorten zoveel mogelijk op te lossen. Ambtelijk zijn daartoe mogelijkheden onderzocht. Samen met de raad en in het bijzonder met de financiële commissie hebben wij dit proces doorlopen. In drie informatiebijeenkomsten en nog daarna hebben wij u over de financiële opgave en de in beeld gebrachte mogelijkheden geïnformeerd, vragen beantwoord en u ook voorzien van ambtelijke bijstand waar dat gewenst was. De afgelopen periode heeft u zich, net als het college, verder kunnen voorbereiden op het besluit dat thans voorligt. Terugkijkend maakten de wisselende berichten vanuit het Rijk over het ravijnjaar en compensaties voor de oplopende kosten van jeugdzorg dit een nogal uitdagend proces.

Nu de resultaten van de meicirculaire bekend zijn en diverse actuele ontwikkelingen in beeld zijn gebracht is het tijd om keuzes te maken. Het college heeft deze keuzes gemaakt en het is aan de raad om deze keuzes al dan niet te onderschrijven.

Van bijzonder belang is het volgende. Het Rijk heeft gemeenten voor de oplopende kosten jeugdzorg deels gecompenseerd tot en met het jaar 2027. En vanaf 2028 boekt het Rijk alvast besparingen in. Daarmee kan worden gesteld dat het 'ravijnjaar' 2026 is opgeschoven naar 2028. Dat is ook duidelijk te zien in de cijfers. Het gesprek over de financiële afspraken voor de periode vanaf 2028 is door het Rijk vooralsnog geparkeerd. Met de val van het kabinet blijft mogelijk nog langer sprake van onduidelijkheid.

De begroting is nu meerjarig sluitend, met uitzondering van 2028. Het moge duidelijk zijn dat het missen van ettelijke miljoenen onze begroting serieus onder druk zet. Het structureel investeren in onze maatschappelijke en stedelijke opgaven wordt daarmee onnodig moeilijk gemaakt terwijl dat wel nodig is. Wij blijven hiervoor aandacht vragen met en bij onze mede-overheden. Niets doen, of juist onomkeerbare besluiten nemen over voorzieningen terwijl er nog een reële kans is dat het Rijk gemeenten ook vanaf 2028 tegemoet komt, is echter geen optie. Daarom blijven wij bouwen aan onze stad, met stenen en het investeren in mensen. Dat vraagt om langjarig committent en dat geven wij. Met Vie, met de fysieke en sociale herstructurering van de wijken, met het bouwen van woningen, met de aanpak van de infrastructuur, de verduurzaming en de veiligheid.

Op basis van bovenstaande overwegingen heeft het college zich bij haar keuzes voor mogelijke bezuinigingen laten leiden door onderstaande uitgangspunten:

- ✓ Geen extra lastenverzwaring voor onze burgers en bedrijven*
- ✓ Zoveel mogelijk behoud van voorzieningenniveau
- ✓ Handhaven en intensiveren van de taakstelling op de loonsom
- ✓ Handhaven (deels) van de taakstellingen sociaal domein
- ✓ Optimaliseren structurele ruimte in de begroting door slimme inzet vermogenspositie en afschrijvingsmethodiek
- ✓ Doorgaan met de goede dingen die in gang zijn gezet

* Volledigheidshalve merken wij op dat vanaf 2026 wel in stand blijven de eerder besloten verhogingen.

Doelstelling

Het vaststellen van het voorlopige financieel kader als voorlopige financiële basis voor de Begroting 2026 e.v./1e bijstelling 2025, zodat met de verdere uitwerking van het boekwerk kan worden gestart.

Argumenten

- Het financiële kader en de gemaakte keuzes die blijken uit bijlage 1 voldoen aan de ‘rode draad’ zoals bij de inleiding beschreven.
- In alle jaren, met uitzondering van het nieuwe ravijnjaar 2028, is sprake van een sluitende begroting. De komende twee jaar, nog vóór de begroting 2028, zal duidelijk worden wat wij nog van het Rijk kunnen verwachten.
- Er is nog ruimte om in 2027 en in 2029 een bedrag te storten in de reserve exploitatie. Deze posten moeten nadrukkelijk gezien worden als buffer in afwachting van de – nog steeds onzekere – toekomstige ontwikkelingen.

Kanttekeningen

- Het betreft een voorlopige financiële basis. De (landelijke) ontwikkelingen en raadsbesluiten tussen juli en oktober zullen nog worden meegenomen, waaronder de septembercirculaire 2025. In september wordt voor de BUIG ook meer duidelijk hoe hoog de voorlopige beschikking 2026 en de definitieve beschikking 2025 zullen zijn.
- Het jaar 2028 is nog niet structureel sluitend. Er is voor gekozen om in elk geval dit tekort conform het advies van de VNG te laten zien in afwachting van de ontwikkelingen op rijksniveau. Dit heeft voor het begrotingstoezicht 2026 geen gevolgen. Van belang is dat het tekort niet verder oploopt.

Financiën

Inmiddels zijn de resultaten van de meicirculaire gemeentefonds 2025 bekend, ter vervanging van de voorlopige inschattingen die waren gemaakt op basis van die Voorjaarsnota. Ten opzichte van de inschattingen valt het jaar 2025 negatiever uit dan ingeschat, de jaren erna vallen positiever uit dan ingeschat. Verder zijn o.a. de reeksen WMO, Jeugd en BUIG nader in beeld gebracht, alsook diverse andere actuele ontwikkelingen. Specifiek kan nog worden genoemd de wens van het college om in te zetten op instrumenten ter (betere) regulering van huisvesting, zie ook de raadsinformatiebrief van 5 juni 2025. Verder noodzaakt de val van het kabinet tot het organiseren van nieuwe verkiezingen in 2025, een kostenpost waarmee in de begroting geen rekening was gehouden.

In bijlage 1 wordt inzicht gegeven in de financiële mutaties en het effect op het begrotingssaldo. De opbouw van het overzicht is in verband met de overzichtelijkheid anders dan u tot nu toe is gepresenteerd. Nu alles in beeld is gebracht en de mee- en tegenvallers in beeld zijn gebracht ten opzichte van de beschikbare budgetten is het niet meer nodig om op de oude – niet meer relevante - taakstellingen terug te kijken. Er is nu immers sprake van een geactualiseerd beeld. In het overzicht zijn ook al enkele oplossingen opgenomen, naast de ambtelijk geïnventariseerde mogelijkheden studiejaar. In bijlage 2 is een toelichting op hoofdlijnen opgenomen.

Over het project ‘studiejaar’ bent u op meerdere momenten geïnformeerd. Daarbij zijn ambtelijk mogelijkheden in beeld gebracht om op kosten te besparen of opbrengsten te vergroten. In de 3 informatiebijeenkomsten bent u hier uitvoerig over geïnformeerd. Met de context van de nu bekende financiële stand van zaken heeft het college hieruit keuzes gemaakt, welke in het financieel overzicht zijn verwerkt. Het gaat dan concreet om de volgende 17 posten:

bestuur 1 verzekeringen
bestuur 3 ambtshalve inschrijvingen
bestuur 4 vergoeding verkiezingen
bestuur 14 lokale lastenmeter
bestuur 15 afschrijving onderwijs 40jr ipv 25jr (kapitaallasten)
bestuur 16 uitfaseren multifunctionals
bestuur 17 gt-mobiel
burger 26 budgetaanpassing
burger 30 aanbestedingsvoordeel gymzalen
burger 40 guido dieteren
burger 52 maatwerkvoorzieningen wmo hulpmiddelen
burger 54 werkdeel participatie
burger 55 maatschappelijke opvang (anders)
stad 60 diverse faseringen investeringen (kapitaallasten)
stad 68 verhogen toeristenbelasting
stad 70 pilot investering wegen (kapitaallasten)
stad 72 verkoop gemeentelijk vastgoed (aangepast bedrag)

De ‘formats’ van deze – inmiddels keuzes – zijn bekend vanuit de 3 informatiebijeen-komsten, maar worden volledigheidshalve nog als bijlagen aan de stukken in ibabs toegevoegd.

Volledigheidshalve merken wij op dat de voorgenomen verhoging van de toeristenbelasting onze eigen burgers niet raakt, vandaar dat deze keuze past binnen de gehanteerde ‘rode draad’.

Samengevat ziet de geactualiseerde financiële stand van zaken ziet er dan als volgt uit:

Bedragen * € 1.000	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
Begrotingssaldo vóór Studiejaar	-487	-2.006	-1.258	-3.914	-967
Keuzes college studiejaar	505	2.036	1.711	1.656	1.611
Naar reserve exploitatie			-403		-594
Begrotingssaldo, als voorlopige financiële basis Begroting 2026 e.v. / 1e bijstelling 2025	**18**	**30**	**50**	**-2.258**	**50**

Communicatie

Geen bijzondere activiteiten

Burgerparticipatie

Niet van toepassing

Uitvoering

Op basis van dit besluit en eventuele amendementen kan (na de zomervakantie) direct met de verdere uitwerking van de Begroting 2026 e.v./1e bijstelling 2025 als ‘boekwerk’ worden gestart.

Medio oktober wordt het definitieve boekwerk aan de gemeenteraad aangeboden, (mede) op basis van dit besluit en de financiële ontwikkelingen tussen juli en oktober, waaronder de septembercirculaire 2025.

Evaluatie

Niet van toepassing.

Gezondheid en Vitaliteit

Niet van toepassing